

อุปลักษณ “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” ในภาษาจีน ด้วยการวิเคราะห์การหลอมรวมโน้ตศน์: กรณีศึกษาคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน

ทยา ชีวณี¹

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะวิเคราะห์อุปลักษณ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนโดยจะเป็นกรณีศึกษาเฉพาะคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ เพื่อกลายเป็นคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันตามแนวคิดการหลอมรวมโน้ตศน์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้คำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนเป็นอุปลักษณและมีความหมายเปรียบเทียบที่อ้างอิงถึงคน ความคิด อารมณ์ความรู้สึก ลักษณะนิสัย และตำแหน่งในพื้นที่ ส่วนความหมายเปรียบเทียบของ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในคำผกผันที่ประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกันทั้งสองคำนั้นไม่ได้มีความหมายเหมือนกันเสมอไป แต่บางครั้งกลับมีความหมายที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับความหมายใหม่ที่ปรากฏในพื้นที่ความคิดหลอมรวม และความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำที่จัดอยู่ในพื้นที่ความคิดรับเข้าสองพื้นที่ การสลับตำแหน่งหรือสลับพื้นที่ความคิดของหน่วยคำอาจมีผลต่อคำใหม่ที่สร้างขึ้นมาแสดงความหมายต่างกัน รวมทั้งยังทำให้ความหมายเปรียบเทียบของ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) แตกต่างกันไปอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การนำทฤษฎีการหลอมรวมโน้ตศน์มาใช้ในการพิจารณาคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) และคำที่ปรากฏร่วม สามารถช่วยให้เห็นถึงกระบวนการกลายเป็นอุปลักษณของคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนได้ละเอียดและแจ่มชัดยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : กระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ คำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน ทฤษฎีการหลอมรวมโน้ตศน์
อุปลักษณ “ใจ”

¹ ดร. คณะภาษาและวัฒนธรรมตะวันออก มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน อีเมล: krisevaysq@hotmail.com

Conceptual Blending Analysis of “HEART” Metaphors in Mandarin Chinese : A Case Study of Inverse Morphemes Words

Yao Siqi²

Abstract

The objective of this article is to analyze metaphors containing the word “HEART” in Mandarin Chinese, focusing on the word “HEART” that appears with other word that became inverse morpheme words were analyzed using the Conceptual Integration Theory (CIT). Results indicated that the usage of the word “HEART” in Chinese is a metaphor word that has figurative meanings referring to human beings, thoughts, feelings, personalities and locations. The figurative meaning of the word “HEART” in inverse morpheme words which contain two words with the same morpheme does not always have the same meaning, but sometimes has different definitions. It depends on the emergent meaning that appears in blended space and a relationship between the words that arrange to two input spaces. Morphemes alternation or mental spaces switching may have an influence on new words to have different meanings as well as making the metaphorical meanings of the word “HEART” different. Consequently, the application of the Conceptual Integration Theory to analyze “HEART” and the words that co-occur can assist us to perceive the process of becoming a metaphor for the “HEART” in Mandarin Chinese more thoroughly and more clearly.

Keywords: Metaphorical process, Inverse morphemes words, Conceptual Integration Theory, “HEART” metaphors

² Ph.D., Faculty of Asian Languages and Cultures, Guangdong University of Foreign Studies, P. R. China e-mail: krisevaysq@hotmail.com

บทนำ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษากระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ์ของคำว่า “心 /*ein*⁵⁵/ (ใจ)” ในคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในภาษาจีน คำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน (同素逆序词 Inverse Morphemes Words) หมายถึง คำประสมสองพยางค์ที่ประกอบด้วยหน่วยคำเหมือนกัน แต่คำประสมสองพยางค์ดังกล่าวกลับปรากฏเป็นคู่กันที่มีโครงสร้างตำแหน่งที่สลับกันไป (He, 1988) ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ในการสร้างคำศัพท์ของภาษาจีนที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่คำพยางค์เดียวจนกลายมาเป็นคำสองพยางค์ โดยคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในภาษาจีนตามหลักเกณฑ์ทางความหมายสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำผกผันที่มีความหมายเหมือนกัน และคำผกผันที่มีความหมายต่างกัน สำหรับคำผกผันที่มีความหมายเหมือนกัน (同素逆序同义词) หมายถึง ลักษณะคู่คำของคำผกผันที่มีความหมายเหมือนกัน ในการใช้คำประเภทนี้สามารถแทนที่หรือสลับตำแหน่งกันได้ เพราะความหมายไม่ได้ต่างกัน เช่น คำว่า 嫉妒 /*tei*³⁵ *tu*⁵¹/ (อิจฉา) กับ 妒嫉 /*tu*⁵¹ *tei*³⁵/ (อิจฉา) ส่วนคำผกผันที่มีความหมายต่างกัน (同素逆序异义词) หมายถึง ลักษณะคู่คำของคำผกผันที่มีความหมายและคุณสมบัติเชิงโครงสร้างประโยคต่างกัน อาทิ คำว่า 金黄 /*tein*⁵⁵ *xuan*³⁵/ (สีเหลืองทอง) กับ 黄金 /*xuan*³⁵ *tein*⁵⁵/ (ทองคำ) (Zhang, 2017: 6-8)

สำหรับผู้ที่ยังเรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง คำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันนับเป็นอุปสรรคในการศึกษาซึ่งไม่อาจรับรู้และเข้าใจได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในลักษณะที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ แท้จริงแล้วคำที่มีลักษณะพิเศษดังกล่าว นักวิชาการได้ให้ความสนใจเป็นวงกว้างมาอย่างยาวนานจากการวิจัยในอดีตที่ผ่านมา การศึกษาเกี่ยวกับคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในภาษาจีนโดยส่วนใหญ่แล้วมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์รูปแบบวิธีการประสมคำศัพท์และองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำ รวมทั้งวากยสัมพันธ์เป็นหลัก ฯลฯ ซึ่งนับตั้งแต่ประเด็นเกี่ยวกับประเภทและสาเหตุของการกลายเป็นคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน (Dou, 2012; Jia, 2010; Liu, 2013; Zhang, 2002) และวิวัฒนาการและปัจจัยทางประวัติศาสตร์ของคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในภาษาจีนกลางโบราณ (Qian, 1992; Zhang, 2005) จนถึงลักษณะและวิธีการการสร้างคำของคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในภาษาถิ่น (Qu, 2017; Zhang, 2016) รวมทั้งการสอนคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในฐานะภาษาต่างประเทศ (Huang, 2016; Hu, 2015; Yu, 2016; Yu, 2017) ตลอดจนการเปรียบเทียบคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในภาษาจีนและภาษาอื่น ๆ (He, 2016; Lou, 2013; Li, 2016; Song, 2009; Zou, 2003) เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังไม่พบการศึกษาคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในแง่ของประวัติศาสตร์ปริชาน

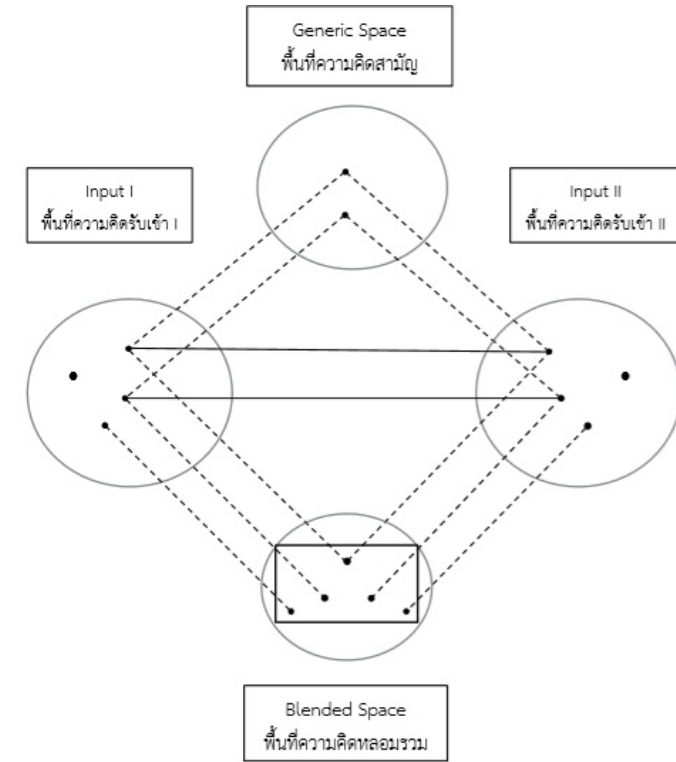
วิชาอรรถศาสตร์ปริชานโดยส่วนใหญ่แล้วศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความหมาย ระบบนิทัศน์ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความหมายทางภาษา ซึ่งทฤษฎีอุปลักษณ์นิทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980; 2003) และทฤษฎีการหลอมรวมนิทัศน์ (Conceptual Integration Theory) ของโฟคอนเนียร์และเทอร์เนอร์ (Fauconnier & Turner, 1998; 2002)

ต่างก็เป็นทฤษฎีที่สำคัญในทางภาษาศาสตร์ปริชาน โดยทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวล้วนพิจารณาอุปลักษณ์ว่าเป็นรูปแบบทางความคิดและวิธีการทางปริชานขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งมีเพียงเป็นเฉพาะปรากฏการณ์ทางภาษาหรือเทคนิคทางสำนวนที่เรียบง่ายเท่านั้น แต่ทฤษฎีอุปลักษณ์โน้ตส์และทฤษฎีการหลอมรวมโน้ตส์ก็ยังมีส่วนที่แตกต่างกันอยู่บางประการ โดยอุปลักษณ์โน้ตส์มักจะเกี่ยวพันกับการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบทิศทางเดียวระหว่างสองขอบเขตโน้ตส์ (conceptual domain) แต่การหลอมรวมทางโน้ตส์กลับเกี่ยวพันกับการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบข้ามขอบเขตพื้นที่ความคิด (mental space) อันหลากหลาย

นอกจากนี้ ในทฤษฎีอุปลักษณ์โน้ตส์ สิ่งที่เราเรียกว่า พื้นที่ความคิดนั้นเป็นโครงสร้างทางความคิดประเภทหนึ่ง (conceptual structures) ส่วนวัตถุประสงค์หลักของทฤษฎีการหลอมรวมทางโน้ตส์คือนำมาใช้สืบสาวขั้นตอนการตระหนักรู้อันสลับซับซ้อนที่อยู่เบื้องหลังลักษณะการใช้ภาษาของมนุษย์ (linguistic forms) (Saeed, 2003 : 364) ตามทฤษฎีการหลอมรวมโน้ตส์ กระบวนการสร้างความหมายเชิงอุปลักษณ์ปรากฏขึ้นได้โดยผ่านการทำงานประสานกันของสี่พื้นที่ความคิด กล่าวอย่างเป็นรูปธรรมคือ ทฤษฎีการหลอมรวมโน้ตส์อาศัยพื้นที่ความคิดเป็นหน่วยมูลฐาน สร้างเครือข่ายพื้นที่ทางความคิดที่ถ่ายโยงระหว่างกัน และหลอมรวมเป็นเครือข่ายพื้นที่ความคิดใหม่ได้ด้วยหลากหลายวิธีการ การหลอมรวมโน้ตส์เกิดขึ้นในเครือข่ายพื้นที่ความคิดซึ่งเกิดโดยการประกอบรวมของสี่พื้นที่ความคิดเป็นอย่างน้อย

ยิ่งไปกว่านั้น เครือข่ายการหลอมรวมโน้ตส์โดยพื้นฐานแล้วประกอบไปด้วยพื้นที่ความคิด 4 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ความคิดรับเข้าที่หนึ่ง (input 1) พื้นที่ความคิดรับเข้าที่สอง (input 2) พื้นที่ความคิดสามัญ (generic space) และพื้นที่ความคิดหลอมรวม (blending space) ในส่วนที่สอดคล้องกันของพื้นที่ความคิดรับเข้าทั้ง 2 พื้นที่เชื่อมต่อกันโดยอาศัยการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบข้ามพื้นที่ความคิด (cross-space mapping) ส่วนโครงสร้างและข้อมูลเชิงนามธรรมที่มีอยู่ร่วมกันของพื้นที่ความคิดรับเข้าทั้งสองนั้น ได้ถ่ายโยงไปยังพื้นที่ความคิดที่สาม นั่นก็คือพื้นที่ความคิดสามัญ (generic space) อนึ่ง พื้นที่ความคิดรับเข้าทั้งสองพื้นที่ยังสามารถอาศัยความรู้พื้นหลังทางวัฒนธรรมในการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายอย่างมีการเลือกสรรไปยังพื้นที่ความคิดหลอมรวม (blending space) โดยผ่านกระบวนการทางปริชานในรูปแบบหลากหลายอย่างการประกอบภาษา (composition) การทำให้ความหมายสมบูรณ์ (completion) และการขยายความ (elaboration) ในขณะเดียวกัน ยังมีโครงสร้างความหมายใหม่ (emergent structure) ที่ไม่ได้มีอยู่ในพื้นที่ความคิดรับเข้าทั้งสองก่อรูปขึ้นมาในพื้นที่ความคิดหลอมรวม ซึ่งโครงสร้างความหมายใหม่นี้ยังสามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายกลับไป (directional mapping) ยังพื้นที่ความคิดอื่น ๆ ได้อีกด้วย จากกระบวนการหลอมรวมโน้ตส์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พื้นที่ความคิดทั้ง 4 พื้นที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันและกัน จนกลายมาเป็นโครงสร้างเครือข่ายการหลอมรวมโน้ตส์ (Conceptual Integration Networks, CIN) โดยมีรายละเอียดแสดงในแผนภูมิภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์
(ปรับปรุงมาจาก Fauconnier & Turner, 2002: 46)

แผนภูมิภาพข้างต้นเป็นเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ตามการเสนอของโฟคอนเนียร์และเทอร์เนอร์ (Fauconnier & Turner, 2002) สิ่งที่น่าสนใจก็คือ พื้นที่ความคิดหลอมรวมในระหว่างกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์จะเกิดโครงสร้างความหมายใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นโครงสร้างความหมายที่ไม่ปรากฏในอีก 3 พื้นที่ความคิด โดยโครงสร้างความหมายใหม่ถือเป็นส่วนสำคัญของการหลอมรวมมโนทัศน์ แท้จริงแล้วกระบวนการสร้างโครงสร้างความหมายใหม่นั้นก็คือกระบวนการสร้างความหมายเชิงเปรียบเทียบที่เป็นอุปลักษณ์นั่นเอง ส่วนเครื่องหมายวงกลมหรือกรอบสี่เหลี่ยมในแผนภูมิภาพดังกล่าวเป็นเพียงสัญลักษณ์ซึ่งแสดงแทนพื้นที่ความคิดต่าง ๆ เพื่ออธิบายกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ที่จะทำให้ก่อรูปความหมายเชิงอุปลักษณ์ให้แจ่มชัด และก็สามารถใช้สัญลักษณ์อื่นมาแสดงแทนได้

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า คำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันที่ประกอบด้วยคำว่า “心 /*cin⁵⁵*/ (ใจ)” ในภาษาจีนนั้นมีจำนวนความถี่ในการปรากฏสูง และมีความน่าสนใจเนื่องจากคำว่า “心 /*cin⁵⁵*/ (ใจ)” ในภาษาจีนเมื่อเกิดร่วมกับคำอื่น ๆ เพื่อกลายเป็นคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันนั้นไม่ได้มีความหมายเหมือนกันเสมอไป ซึ่งบางครั้งเมื่อ “心 /*cin⁵⁵*/ (ใจ)” เกิดร่วมกับคำคำหนึ่ง การสลับตำแหน่งทำให้ความหมายเปรียบเทียบของ “心 /*cin⁵⁵*/ (ใจ)” แตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น คำว่า “心醉 /*cin⁵⁵ tsuei⁵¹*/ (ใจ-เมา)”

กับ “醉 心 /tsuei⁵¹ cin⁵⁵/ (เมา-ใจ)” เป็นคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน โดยเกิดจากคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ปรากฏอยู่ทั้งตำแหน่งหน้าและตำแหน่งหลังของคำว่า 醉 /tsuei⁵¹/ (เมา) แต่ความหมายของคำประสมสองคำดังกล่าวกลับมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันตามวิธีการวิเคราะห์แบบดั้งเดิมในการศึกษาที่ผ่านมาเน้นจำกัดอยู่ที่เพียงอธิบายเกี่ยวกับความหมายและโครงสร้างของคำเท่านั้น และยังไม่มีคำอธิบายที่ชัดเจนสำหรับกระบวนการสร้างความหมายใหม่หรือความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หากนำทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์เกี่ยวกับคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันที่ประกอบด้วยคำว่า “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” ในภาษาจีน โดยพิจารณาจากพื้นที่ความคิดของทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์ จึงอาจเป็นไปได้ว่าสามารถทำให้กระบวนการสร้างความหมายใหม่ของคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันปรากฏออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรมและสมบูรณ์มากขึ้น ขณะเดียวกันสำหรับกระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ์ หรือการสร้างความหมายเชิงอุปลักษณ์ของ “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” ในคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน โดยเฉพาะคำผกผันที่มีความหมายต่างกัมนั้นก็สามารถถูกแสดงออกมาได้ดี และชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณ์ของคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนเฉพาะกรณีคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันที่ประกอบด้วยคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าความหมายเปรียบเทียบและกระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ์ของคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในปรากฏการณ์ทางคำศัพท์ดังกล่าว รวมทั้งแสดงกระบวนการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบข้ามพื้นที่ความคิด (cross-space mapping) ด้วยเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Integration Networks, CIN) ตามแนวคิดการหลอมรวมมโนทัศน์ของโฟคอนเนียร์และเทอร์เนอร์ (Fauconnier & Turner, 2002)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของงานวิจัย

บทความวิจัยฉบับนี้ ศึกษาคำที่ประกอบด้วยคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนกลางมาตรฐาน โดยจำกัดขอบเขตของงานวิจัยเฉพาะกรณีคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ที่ปรากฏในคำผกผันที่ประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกัน (Inverse Morphemes Words) ที่มีความหมายต่างกันภาษาจีนตามลักษณะ [ใจ+W³] และ [W+ใจ] ซึ่งคำผกผันที่ประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกันและมีความหมายเหมือนกันไม่ได้อยู่ในขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ พจนานุกรมภาษาจีนสมัยปัจจุบัน

³ “W” ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ยืมมาจากคำว่า “words” หมายถึงคำต่าง ๆ ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีน เพื่อกลายเป็นคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน (Inverse Morphemes Words)

[The Contemporary of Chinese Dictionary, 现代汉语词典 (第 7 版)] ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 2016 และคลังข้อมูลภาษาจีนสมัยใหม่ของมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมแห่งกรุงปักกิ่ง (BLCU Chinese Corpus, BCC) รวมทั้งฐานข้อมูลของศูนย์วิจัยภาษาศาสตร์ภาษาจีน มหาวิทยาลัยปักกิ่ง (Center for Chinese Linguistics PKU, CCL)

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

2.1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Integration Theory) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกัน (Inverse Morphemes Words) ในภาษาจีน เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

2.2 เก็บรวบรวมเฉพาะข้อมูลประกอบตามข้อ 1 ที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้

2.3 วิเคราะห์อุปลักษณ์ 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนจากข้อมูลตัวอย่าง โดยพิจารณาเรื่องการหลอมรวมมโนทัศน์จากพื้นที่ความคิด (mental spaces) ทั้ง 4 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ความคิดรับเข้าสองพื้นที่ (input spaces) พื้นที่ความคิดสามัญ (generic space) และพื้นที่ความคิดหลอมรวม (blended space)

2.4 ยกตัวอย่าง เพื่ออธิบายกล่าวรายละเอียดของกระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ์ และแสดงการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบข้ามพื้นที่ความคิด (cross-space mapping) ด้วยเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ (conceptual integration networks) พร้อมให้เหตุผลที่ทำให้คู่คำผกผันเหล่านั้นถึงแม้จะประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกัน แต่กลับมีความหมายแตกต่างกันอย่างไร

2.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์อุปลักษณ์ 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) ในคำผกผันที่ประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกันและมีความหมายต่างกัน พบคู่คำผกผันจำนวนทั้งสิ้น 38 คู่คำ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนมี 2 ความหมายหลัก ได้แก่ ความหมายเกี่ยวกับมนุษย์ และความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งในพื้นที่ สำหรับความหมายเกี่ยวกับมนุษย์ก็สามารถแบ่งแยกออกเป็น 4 ความหมายย่อยอีก ได้แก่ (1) ความหมายที่ระบุชี้เฉพาะถึงคน (2) ความหมายเกี่ยวกับความคิด (3) ความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก (4) ความหมายเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ส่วนความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งในพื้นที่ประกอบด้วย 3 ความหมายย่อย ได้แก่ (1) ความหมายที่ระบุชี้เฉพาะถึงศูนย์กลางของพื้นที่ (2) ความหมายที่ระบุชี้เฉพาะถึงศูนย์กลางของวัตถุสิ่งของ (3) ความหมายที่ระบุชี้เฉพาะถึงศูนย์กลางของเรื่องราวหรือเหตุการณ์

เมื่อคำว่า “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” ในฐานะที่เป็นหน่วยศัพท์หนึ่งเกิดร่วมกับอีกหน่วยศัพท์หนึ่งเพื่อกลายเป็นคำผกผันที่มีด้วยหน่วยคำเดียวกัน และมีความหมายต่างกัน การสลับตำแหน่งจะทำให้ความหมายเปรียบเทียบของ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” และความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นของคำผกผันที่ประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกันเหล่านั้น

แตกต่างกันออกไป โดยแสดงกระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ์ของคำว่า 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีน พร้อมอธิบายเหตุผลด้วยข้อมูลตัวอย่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะผกผัน : 心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) กับ 花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)

คำว่า 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) ปรากฏอยู่ทั้งตำแหน่งหน้าและตำแหน่งหลังของคำว่า 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) เป็น 心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) และ 花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ) อย่างไรก็ตามลักษณะการปรากฏดังกล่าวมีผลต่อความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น

- (1) 他们就喜笑颜开，心花怒放。(BCC, 《茶花女》)

他们就	喜笑颜开	<u>心花</u>	怒放
tā men jiù	xǐ xiào yán kāi	<u>xīn huā</u>	nù fàng
tʰA ⁵⁵ mən tɕiəu ⁵¹	ɕi ²¹⁴ ɕiau ⁵¹ ian ³⁵ kʰai ⁵⁵	<u>ein⁵⁵ xuA⁵⁵</u>	nu ⁵¹ faŋ ⁵¹
They will	light up with pleasure	<u>heart-flower</u>	angry open

พวกเขาก็หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ใจดอกไม้ (จิตใจ) เรืองรั่าเบิกบาน

【心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้)】หมายถึง จิตใจ; อารมณ์ความรู้สึก (CASS Institute of Linguistics Dictionary, 2016: 1454)

- พื้นที่ความคิดรับเข้า 1 (Input Space 1) : [心 /ein⁵⁵/ (ใจ)]
- พื้นที่ความคิดรับเข้า 2 (Input Space 2) : [花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)]
- พื้นที่ความคิดสามัญ (Generic Space) : ล้วนสามารถถูกเปิดออกได้

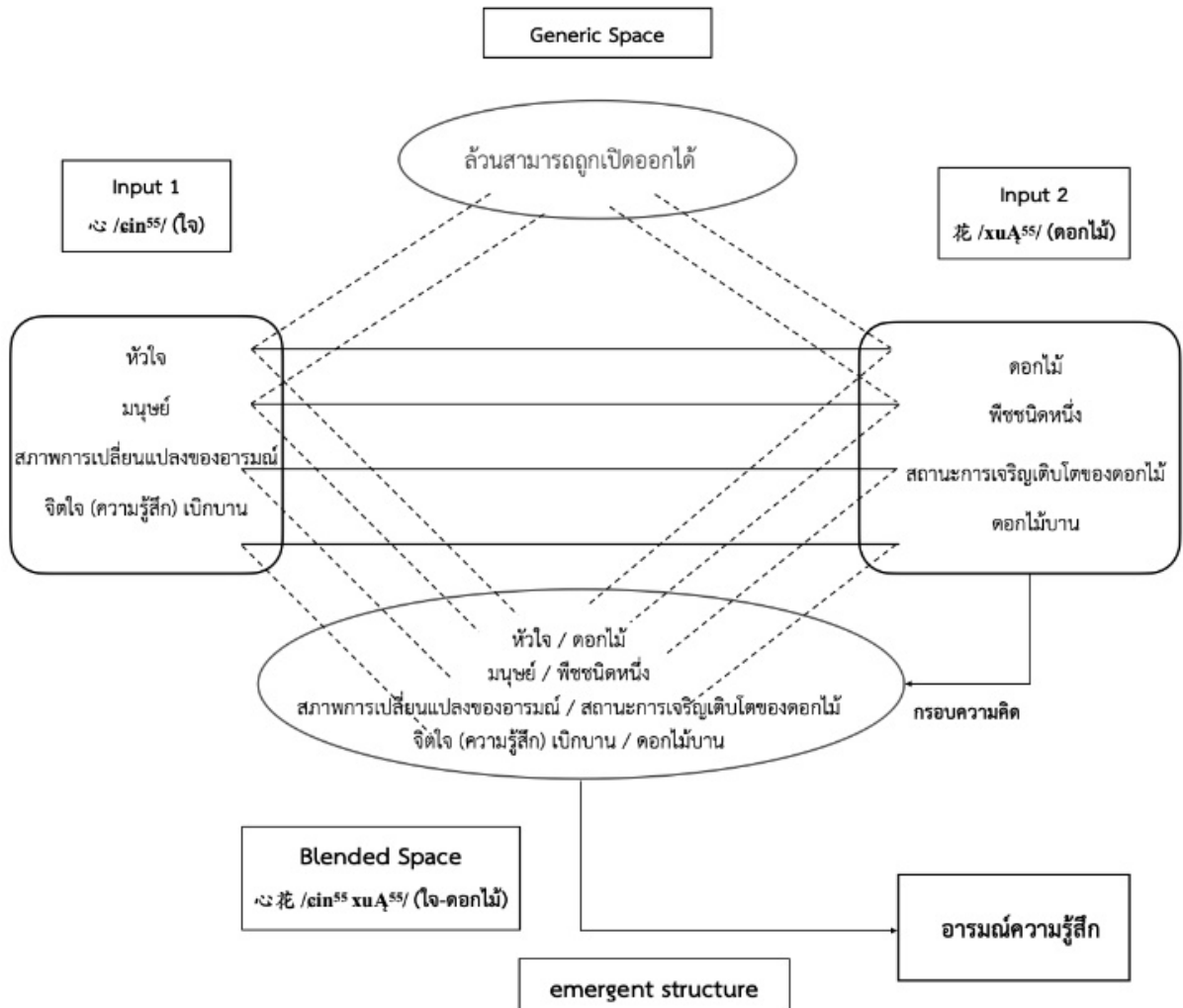
ตัวอย่างที่ (1) คำว่า “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” มีความหมายเปรียบเทียบกับอ้างอิงถึงอารมณ์ความรู้สึก โดยมีพื้นที่ความคิดรับเข้าคือ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” กับ “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” สำหรับพื้นที่ความคิดรับเข้า 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) สามารถกระตุ้นเป็นขอบเขตมโนทัศน์ที่ต่างกันได้ กล่าวคือ 心 /ein⁵⁵/ (ใจ) เป็นได้ทั้งส่วนประกอบหลักของร่างกายมนุษย์ และก็สามารถเป็นหนึ่งในอวัยวะทางความคิดและความรู้สึกซึ่งสำคัญที่สุดในขอบเขตมโนทัศน์ทางสรีระร่างกายมนุษย์ ยังสามารถเรียกขานสภาพความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของจิตใจในเชิงอุปลักษณ์ได้ หากคน “开心 /kʰai⁵⁵ ein⁵⁵/ (เปิด-ใจ; สนุกสนานเพลิดเพลิน)” ก็จะอารมณ์เบิกบานยินดี ขณะที่คำว่า “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” นั้นก็สามารถกระตุ้นให้เกิดความหมายหรือมโนทัศน์มากมายได้ ซึ่งสำหรับมุมมองทางชีววิทยาแล้ว “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” เป็นอวัยวะแพร่พันธุ์ของพืชไม้ดอก สามารถหมายถึงความถึงดอกตูม กลีบดอก เกสรดอก ก้านดอกได้ เป็นต้น ในขั้นตอนการเจริญเติบโตของดอกไม้สามารถปรากฏการผลิหน่อ บานสะพรั่ง โยธรา และสภาวะการณ์อื่น ๆ อีกหลากหลายชนิดขึ้นได้ ตามการแบ่งทางรูปธรรมและนามธรรม “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)”

อาจเป็นคลื่นชดกระเซ็นที่เกิดออกมาจากการโหมตีกระทบซึ่งกันและกันของคลื่น เป็นประกายไฟที่ปะทุออกมาในยามที่สสารเผาไหม้ เป็นสีสั่นและลวดลายที่คลปะปนกันหลากหลายประเภทและวัตถุรูปธรรมอื่น ๆ ได้ ในยุคโบราณของประเทศจีนก็ยังใช้ดอกไม้มาแทนความงดงามของสตรี และสามารถกล่าวอ้างความหมายเชิงอุปลักษณ์ซึ่งเป็นการล้อหลอก (花招) หรือลวดลาย (花样) ที่นำมาใช้ทำให้คนงงวย และมนต์ศัณนามธรรมอื่น ๆ เป็นต้น

แม้ศัพท์แต่ละคำที่เป็นส่วนประกอบในคำผกผันคำว่า 心花 /cin⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) ต่างก็สามารถกระตุ้นมโนทัศน์ต่าง ๆ ได้ในวงกว้าง อีกทั้งในสองพื้นที่ความคิดรับเข้าที่ประกอบสร้างด้วยคำที่เป็นส่วนประกอบสองคำนั้น ยังมีโครงสร้างความหมายแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ยามเมื่อสองมโนทัศน์ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) และ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) หลอมสร้างเข้าด้วยกัน คุณสมบัติพิเศษ “ล้วนสามารถถูกเปิดออกได้” ที่พื้นที่ความคิด 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) และ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) แบ่งปันร่วมกันนั้นร่วมประสานกระตุ้นสองพื้นที่ความคิดรับเข้าให้จับคู่เข้าด้วยกันระหว่างองค์ประกอบในแต่ละพื้นที่ความคิดรับเข้า เพื่อสะท้อนถึงรูปแบบทางความคิดแบบอุปลักษณ์ที่เป็น “มนุษย์คือพืช” (HUMAN BEINGS ARE PLANTS) ซึ่งสองพื้นที่ความคิดรับเข้าดังกล่าวนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์การถ่ายโยงที่สอดคล้องกันได้อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยกลไกทางปริชานแบบการเปรียบเทียบ (analogy) ระหว่างกัน โครงสร้างความหมายในพื้นที่ความคิดหลอมรวมเพียงมาจากหนึ่งในพื้นที่ความคิดรับเข้าทั้งสองเท่านั้น คือจากมโนทัศน์ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) ซึ่งเป็นขอบเขตมโนทัศน์ต้นทาง เพื่อบรรจุวัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจมโนทัศน์ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ซึ่งจัดอยู่ในขอบเขตมโนทัศน์ปลายทางด้วยมโนทัศน์ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)

ประเด็นที่น่าสังเกตคือ ในขั้นตอนการหลอมสร้างความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า 心花 /cin⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) นั้น พื้นที่ความคิด 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) และ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) แยกกันสร้างความสัมพันธ์ซึ่งผนวกเชื่อมต่อย่างสอดคล้องกัน ความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ (analogy) ของสองพื้นที่ความคิดนี้ได้ถูกบีบอัด (compress) กลายเป็นความสัมพันธ์เดียว (uniqueness) ในพื้นที่ความคิดหลอมรวม เพื่อได้โครงสร้างที่รังสรรค์ใหม่ของคำว่า 心花 /cin⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) โดยผ่านการประกอบภาษา (composition) การทำให้ความหมายสมบูรณ์ (completion) การขยายความ (elaboration) จากนั้นจึงเสร็จสิ้นขั้นตอนของการก่อสร้างความหมายใหม่ ดังแผนภูมิแสดงกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิของ “心花 /cin⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้)” แสดงกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์
ที่ทำให้ “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” กลายเป็นอุปลักษณ์

จากเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ดังกล่าว พื้นที่ความคิดรับเข้า 2 ในฐานะที่เป็นมโนทัศน์ต้นทางนั้น เป็นมโนทัศน์ซึ่งเกี่ยวพันกับ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) ส่วนพื้นที่ความคิดรับเข้า 1 ที่เป็นมโนทัศน์ปลายทางกลับเป็น มโนทัศน์ที่เกี่ยวพันกับ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ขอบเขตมโนทัศน์ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) จำเป็นต้องใช้มโนทัศน์ 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) ในการทำความเข้าใจและตระหนักรู้ ยิ่งกว่านั้น ขอบเขตมโนทัศน์ต้นทาง 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) กับ ขอบเขตมโนทัศน์ปลายทาง 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ยังมีคุณลักษณะพิเศษร่วมกันนั่นก็คือ “ล้วนสามารถถูกเปิดออกได้” ซึ่งประกอบสร้างเป็นพื้นที่ความคิดสามัญที่สองพื้นที่ความคิดรับเข้ามีส่วนร่วม

นอกจากนี้ ส่วนประกอบทางมโนทัศน์ที่จัดอยู่ในพื้นที่ความคิดรับเข้า 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) และ 心 /

ein⁵⁵/ (ใจ) เข้าสู่ระบบการถ่ายโยงโดยการคัดเลือก เพื่อก่อรูปแต่ละความสัมพันธ์ทางการถ่ายโยงที่สอดคล้องกัน และภายหลังจากที่ได้ผ่านการฉายโยง (projection) แล้วความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม ผู้คนถึงจะสามารถนำเอามโนทัศน์ “ดอกไม้” ไปทำความเข้าใจมโนทัศน์ “หัวใจ” และนามโนทัศน์ “พืช” ไปตระหนักรู้มโนทัศน์ “มนุษย์” รวมทั้งนำเอามโนทัศน์ “สถานะการเจริญเติบโตของดอกไม้” ไปเรียนรู้มโนทัศน์ “สภาพการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์” ตลอดจนนำเอามโนทัศน์ “ดอกไม้บาน” ไปทำความเข้าใจและรับรู้ถึงมโนทัศน์ “จิตใจ (ความรู้สึก) เบิกบาน” ทั้งนี้ระหว่างสองพื้นที่ความคิดรับเข้าได้ก่อตัวเป็นการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายอย่างเป็นระบบ ส่วนองค์ประกอบทางมโนทัศน์พอที่จะสามารถเข้าสู่ความสัมพันธ์ของการถ่ายโยงที่เป็นระบบนี้ได้ โดยผ่านการดำเนินการคัดสรรแบบการเปรียบเทียบ (analogy) ด้วยสมองของผู้ใช้ภาษา สิ่งที่น่าสังเกตคือ เพียงองค์ประกอบในพื้นที่ความคิดรับเข้าบางส่วนถูกคัดเลือกเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม โดยไม่ใช่ว่าองค์ประกอบทางมโนทัศน์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ความคิดรับเข้าจะสามารถเข้าสู่ในระบบการถ่ายโยงได้

ส่วนความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบซึ่งเป็นความสัมพันธ์อันสำคัญระหว่างสองพื้นที่ความคิดรับเข้าสร้างขึ้น และถูกบีบอัด (compress) เข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม ในท้ายที่สุดเนื้อหาที่ถูกฉายโยงโดยการคัดเลือก เข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม รวมทั้งความสัมพันธ์อันสำคัญที่ถูกบีบอัดเพื่อเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวมเหล่านั้น เมื่อผ่านการประกอบภาษา (composition) การทำให้ความหมายสมบูรณ์ (completion) และการขยายความ (elaboration) แล้วจะได้รับโครงสร้างที่สร้างสรรค์ใหม่คือ “ใจเป็นดอกไม้” (THE HEART IS A FLOWER) ขณะที่จิตใจเร้าแรงเบิกบานเสมือนเป็นดอกไม้กำลังแย้มบาน ทั้งนี้จึงแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ทำให้ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” กลายเป็นอุปลักษณ์ (metaphorical process) และมีความหมายเปรียบเทียบที่อ้างถึงอารมณ์ความรู้สึก

(2) 他见一个，喜欢一个，花心！(CCL, 《蜜糖儿》)

他	见一个	喜欢一个	花心
tā	jiàn yí gè	xǐ huān yí gè	huā xīn
thA ⁵⁵	teiaen ⁵¹ ji ³⁵ ky ⁵¹	ei ²¹⁴ xuan ⁵⁵ ji ³⁵ ky ⁵¹	xuA ⁵⁵ ein ⁵⁵
He	sees one	likes one	flower-heart

เขาเจอใครก็ชอบคนคนนั้น ดอกไม้ใจ (เจ้าชู้)!

【花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)】 หมายถึง จิตใจหรือความคิดไม่มุ่งมั่น; เจ้าชู้ (CASS Institute of Linguistics Dictionary, 2016: 558)

- พื้นที่ความคิดรับเข้า 1 (Input Space 1) : [花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)]
- พื้นที่ความคิดรับเข้า 2 (Input Space 2) : [心 /ein⁵⁵/ (ใจ)]

- **พื้นที่ความคิดสามัญ (Generic Space) :** ความหลากหลาย ไม่ใช่มีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น

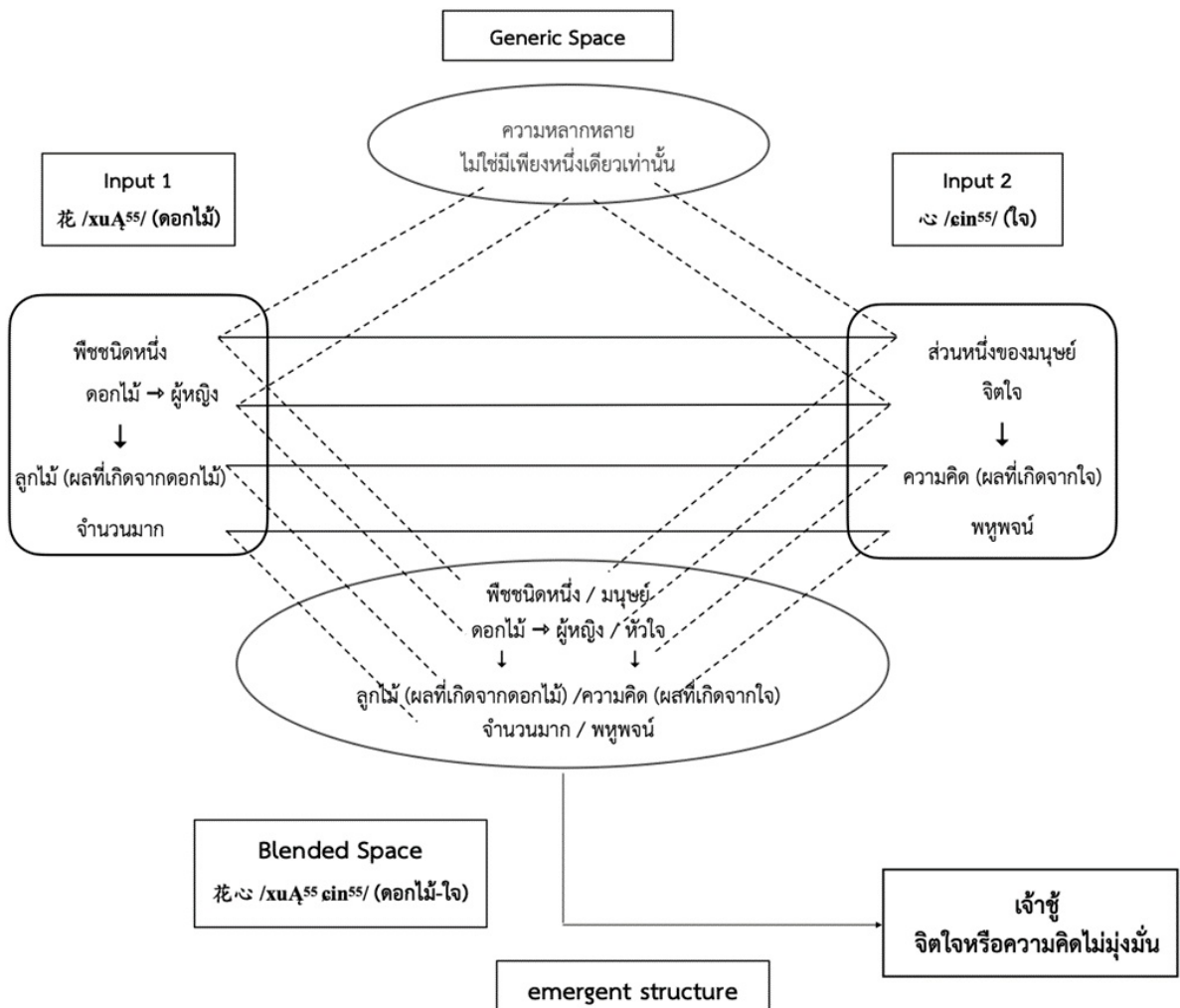
ตัวอย่างที่ (2) ความหมายเปรียบเทียบของคำว่า 心 /*cin*⁵⁵/ (ใจ) ในคำว่า 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ) นั้นไม่ได้เหมือนกับคำว่า 心花 /*cin*⁵⁵ *xuA*⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) ในการอ้างถึงอารมณ์ความรู้สึกดังการอธิบายในตัวอย่าง (1) แต่กลับมีความหมายเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิด

คำว่า 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ; เจ้าชู้) โดยทั่วไปหมายความถึงคนที่สมรสแล้ว (โดยเฉพาะเพศชาย) หยิบดอกยั่วหย้า หมายความว่า มีคู่สมรสของตนเองอยู่แล้วแต่ยังมีแผนอุบายอันนอกนอกลู่นอกทางกับเพศตรงข้ามคนอื่นที่อยู่รอบกายอยู่เป็นนิจ ซึ่งคำว่า 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ; เจ้าชู้) มีต้นกำเนิดแรกเริ่มที่สุดมาจากตำรา “หมู่दान (ดอกโบตั๋น)” (《牡丹》) ของจางโยวซิน (张又新) นักกวีแห่งราชสมัยถังเฉา ยุคราชสมัยถังเฉาดอกโบตั๋นเป็นคำเรียกชื่อที่มีความหมายยกย่อง “ความงามแห่งแคว้นหอมยวนสุราลัย” (“国色天香”) ซึ่งในนั้นมีทั้งการให้ความล้ำค่าด้วยดอกโบตั๋นแดงสีเข้มกับดอกโบตั๋นม่วง ส่วนดอกโบตั๋นขาวสีอ่อนจางกลับถูกคนมองข้าม เพราะฉะนั้น ดอกโบตั๋นสีเข้มมักถูกนำมาใช้เปรียบเทียบข้าราชการระดับสูงที่ทรงเกียรติสตรีซึ่งงดงามเลอโฉม เป็นต้น ขณะที่ดอกโบตั๋นขาวนั้นกลับเกี่ยวข้องกับการถูกมองข้ามฐานะต่ำต้อย รวมทั้งสตรีที่รูปโฉมดาดื่นสามัญ ความปรารถนาอันใหญ่หลวงที่สุดตลอดชีวิตของจางโยวซินคือการสมรสกับหญิงงามที่เหมือนดอกโบตั๋นสีเข้มเป็นภรรยา ทว่าผลลัพธ์กลับตรงข้ามกับใจหวัง ได้สมรสกับภรรยาซึ่งรูปโฉมราบเรียบเหมือนดอกโบตั๋นขาว และแอบรู้สึกกลัดกลุ้มเศร้าสลดใจ ด้วยเหตุนี้ จางโยวซินได้ประพันธ์บทกวี “หมู่दान” ลำนำหนึ่งซึ่งในบทกวีกล่าวว่า “วันนี้บานดุกหิมะเต็มทั่วรั้ว ตลอดชีพผิดหวังชมบุหงาระเริงใจ” (“今日满栏开似雪，一生辜负看花心”) หมายความว่า ยามบัดนี้โบตั๋นขาวบานเต็มริมราวรั้ว เหมือนเช่นหิมะขาว ตลอดชีวิตนี้จิตใจข้าที่มุ่งไปชมดอกไม้ (ปรารถนาเสาะหาสตรีที่สวยงาม) ก็ต้องผิดหวังสูญเปล่าไปแล้ว ไม่เพียงผกผันความไม่สมหวังในการสมรสของผู้ประพันธ์ แต่ยังมีการโอदครวญอย่างจวนใจที่ไม่สามารถแสวงหาภรรยารงามได้ นับแต่นี้คำว่า 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ; เจ้าชู้) ก็ได้กลายเป็นคำสรรพนามที่อธิบายคน โดยเฉพาะผู้ชายซึ่งจิตใจหยิ่งหยั่งไม่จดจ่อ (Yang, 2017)

เมื่อต้องการทำความเข้าใจมโนทัศน์ 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ) จำเป็นต้องสร้างสองพื้นที่ความคิดรับเข้า โดยพื้นที่ความคิดรับเข้า 1 เป็นขอบเขตมโนทัศน์ “花 /*xuA*⁵⁵/ (ดอกไม้)” และพื้นที่ความคิดรับเข้า 2 เป็นขอบเขตมโนทัศน์ “心 /*cin*⁵⁵/ (ใจ)” ในขอบเขตมโนทัศน์ “花 /*xuA*⁵⁵/ (ดอกไม้)” มีองค์ประกอบทางข้อมูลมากมาย แต่สำหรับการทำความเข้าใจมโนทัศน์ 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ) แล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “พืช” “ดอกไม้” “ลูกไม้” และ “จำนวนมาก” เป็นต้น มโนทัศน์ “心 /*cin*⁵⁵/ (ใจ)” เองก็มีองค์ประกอบทางข้อมูลมหาศาลเช่นเดียวกัน แต่สำหรับการทำความเข้าใจมโนทัศน์ “心 /*cin*⁵⁵/ (ใจ)” แล้ว องค์ประกอบทางข้อมูลที่สำคัญที่สุดก็คือ “มนุษย์” “หัวใจ” “ความคิด” และ “พหุพจน์” เป็นต้น ครั้นแล้วองค์ประกอบทางข้อมูลข้างต้นเหล่านี้จะถูกคัดเลือกออก และฉายโยงเข้าไปสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม และล้วนมีบทบาทที่ซับซ้อนต่อการหลอมสร้างความหมายของคำว่า 花心 /*xuA*⁵⁵ *cin*⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ) พื้นที่ความคิดหลอมรวมที่ได้ผ่านรูปแบบปฏิบัติการทางการหลอมรวมต่าง ๆ อย่างการบีบอัดทางมโนทัศน์ (conceptual compression) การประกอบ

ภาษา (composition) การทำให้ความหมายสมบูรณ์ (completion) และการขยายความ (elaboration) แล้วตลอดจนยังทำการหลอมรวมมโนทัศน์ของเนื้อหาที่ถูกคัดเลือกและถ่ายโยงเข้ามาในพื้นที่ความคิดหลอมรวมโดยเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับความรู้เบื้องหลังกัน ทำให้เกิดเป็นโครงสร้างที่รังสรรค์ใหม่ขึ้น นั่นก็คือ “จิตใจหรือความคิดไม่มุงมั่น” หรือ “เจ้าชู้” ดังแผนภูมิแสดงกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิของ “花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)” แสดงกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ที่ทำให้ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” กลายเป็นอุปลักษณ์

จากเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ดังกล่าว แม้ว่าสองพื้นที่ความคิดรับเข้าจะมีกรอบเค้าโครงและองค์ประกอบทางความหมายที่แตกต่างกันออกไป แต่ยังคงร่วมกันแบ่งปันอยู่หนึ่งพื้นที่ความคิดสามัญคือ “ความหลากหลาย ไม่ซ้ำมีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น” มโนทัศน์ “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” ประกอบสร้างพื้นที่

ความคิดรับเข้า 1 ซึ่งองค์ประกอบของพื้นที่ความคิดนี้ครอบคลุมถึง “พืช” “ดอกไม้” “ลูกไม้” และ “จำนวนมาก” เป็นต้น ส่วนมโนทัศน์ “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” นั้นประกอบสร้างพื้นที่ความคิดรับเข้า 2 และสิ่งที่ประกอบสร้างโดย “มนุษย์” “หัวใจ” “ความคิด” และ “พหุพจน์” และองค์ประกอบทางมโนทัศน์อื่น ๆ โครงสร้างทางความหมายบางส่วนในสองพื้นที่ความคิดรับเข้าดังกล่าวในท้ายที่สุดล้วนฉายโยงเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม และมีบทบาทสำคัญอย่างเท่าเทียมกันในองค์ประกอบโครงสร้างทางความหมายของพื้นที่ความคิดหลอมรวม ขณะเดียวกัน มีการก่อสร้างความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างพื้นที่ความคิด “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” กับพื้นที่ความคิด “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” อย่างความสัมพันธ์ที่เหมือนพ้อง (similarity relation) ความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุและผล (cause-effect relation) และความสัมพันธ์ทางเจตจำนง (intent relation) ความสัมพันธ์เหล่านี้จะถูกบีบอัดสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวมในขั้นตอนหลอมรวมถัดไป

ในขั้นตอนการหลอมรวมทางความคิดถัดไป เดิมความสัมพันธ์บางส่วนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ความคิดรับเข้าได้แก่ “ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพืช” “ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับดอกไม้” “ความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจกับดอกไม้” “ความสัมพันธ์ระหว่างดอกไม้กับลูกไม้” และ “ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความคิดกับจำนวนดอกไม้” นั้นล้วนถูกทำให้ปรากฏแสดงออกอย่างเด่นชัดในพื้นที่ความคิดหลอมรวม และเข้าร่วมในขั้นตอนที่ผลักดันการหลอมรวมทางมโนทัศน์อย่างต่อเนื่อง หากต้องการทำความเข้าใจความสัมพันธ์เหล่านี้ ก็จำเป็นต้องดำเนินการเข้าสู่กระบวนการทางปริชานที่สำคัญอีก 3 ประการ ได้แก่ การทำให้ความหมายสมบูรณ์ (completion) การขยายความ (elaboration) และการบีบอัดทางมโนทัศน์ (conceptual compression) โดยในขั้นตอนการทำให้ความหมายสมบูรณ์ (completion) นั้นจะต้องเชื่อมโยงเกี่ยวพันความรู้เบื้องหลังกันกับระบบเครือข่ายทางความรู้สารานุกรม (encyclopaedic) ที่อิงอยู่บนฐานการเรียนรู้ทางประสบการณ์และสืบค้นข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกันในความทรงจำเพื่อให้ดำเนินการจับคู่กันนั้นก็คือ “จิตใจไฟาสตรีผู้สวยงามทรงเสน่ห์จุดดอกไม้ เจตนาหาโอกาสฉกฉวยประโยชน์ ลวดลายร้อยเล่ห์ สร้างแผนตริตใจแก่เพศตรงข้ามหลายคนพร้อมกัน และไฝฝืนว่าสามารถรักษาความสัมพันธ์อันกำกวมกับเพศตรงข้ามหลายคนได้” ในที่นี้ก็สามารถกล่าวในอีกมุมมองว่า “แผนการเชิงลบที่เกิดจากการกลั่นกรองทางความคิดเหมือนกับผลที่เกิดจากดอกไม้” สำหรับในขั้นตอนการขยายความ (elaboration) จะดำเนินการอนุมานทางการคิดโยงและทางตรรกะต่อเรื่องที่อธิบายข้างต้น เพื่อให้ได้ออกมาเป็นความหมายทางมโนทัศน์ เนื่องจากอารมณ์ความคิดมากอุดม ใจมากด้วยรัก สามารถชอบคนรักพร้อมกันได้หลายคน เห็นได้ว่า หลังจากที่พื้นที่ความคิดรับเข้า 花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้) และ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ถูกบีบอัดทางมโนทัศน์ (conceptual compression) ด้วยความสัมพันธ์ที่เหมือนพ้อง (similarity relation) ความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุและผล (cause-effect relation) และความสัมพันธ์ทางเจตจำนง (intent relation) แล้ว สุดท้ายจะก่อรูปโครงสร้างที่รังสรรค์ใหม่ในพื้นที่ความคิดหลอมรวม คือ “ความคิดที่ไม่จดจ่อกับความรัก เห็นไหมจิตใจแปรเปลี่ยน ความคิดโลเลไม่แน่นอน” ทั้งนี้จึงแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ทำให้ “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” กลายเป็นอุปลักษณ์ (metaphorical process) และมีความหมายเปรียบเทียบกับความคิด

จากการวิเคราะห์ตัวอย่าง (1) และ (2) จะเห็นได้ว่า ความหมายเปรียบเทียบของ “心 /cin⁵⁵/ (ใจ)” ใน

คำว่า “心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้)” และ “花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)” มีความหมายไม่เหมือนกัน กล่าวคือ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” ในคำว่า “心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้)” เป็นอุปลักษณ์ มีความหมายเปรียบเทียบในการอ้างถึงอารมณ์ความรู้สึก ขณะที่ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” ปรากฏตามหลังคำว่า “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” กลายเป็น “花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)” กลับทำให้ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” มีความหมายเปรียบเทียบที่อ้างถึงความคิด ทั้งนี้พิจารณาได้จากความหมายใหม่ที่ปรากฏในพื้นที่ความคิดหลอมรวม และความสัมพันธ์ระหว่างสองพื้นที่ที่ความคิดรับเข้าที่ถูกบีบอัดเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำว่า “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” (input 1) หลอมรวมกับคำว่า “花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” (input 2) ทำให้เกิดคำศัพท์ใหม่คือ 心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้) และมีความหมายใหม่เกิดขึ้นมาในพื้นที่ความคิดหลอมรวมว่าเป็นอารมณ์ความรู้สึก โดยมีความสัมพันธ์ระหว่าง “心 /ein⁵⁵ / (ใจ)” กับ “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” แบบการเปรียบเทียบ (analogy) ว่าจิตใจร้ายแรงเบิกบานเสมือนเป็นดอกไม้กำลังแย้มบาน ขณะที่คำว่า “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” (input 2) ใน “花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)” ปรากฏตามหลังคำว่า “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” (input 1) นอกจากแสดงความสัมพันธ์ที่เหมือนพ้อง (similarity relation) แล้ว ยังมีความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุและผล (cause-effect relation) และความสัมพันธ์ทางเจตจำนง (intent relation) ถูกบีบอัดเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวมอีกด้วย กล่าวคือ สตรีผู้สวยงามทรงเสน่ห์ซึ่งเป็นดั่งดอกไม้ นั้นเป็นสิ่งที่จิตใจผู้ชายใฝ่หาอยู่ตลอดเวลา สตรีผู้สวยงามมีหลายประเภทเปรียบได้กับความหลากหลายของดอกไม้พันธุ์ ทำให้ง่ายต่อการเกิดความใฝ่ฝันที่อยากจะรักษาความสัมพันธ์อันกำกวมกับหญิงงามเหล่านี้ได้ เพราะความคิดมากอุดม โลเลไม่แน่นอน ไม่จดจ่อกับความรัก สามารถชอบคนรักพร้อมกันได้หลายคน ด้วยเหตุนี้ คำว่า “花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)” จึงแสดงความหมายว่า เจ้าชู้ หรือจิตใจหรือความคิดไม่มุ่งมั่น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การสลับตำแหน่งหรือสลับพื้นที่ความคิดของ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” กับ “花 /xuA⁵⁵/ (ดอกไม้)” เพื่อประสมรวมเข้าด้วยกันจนกลายเป็นคำใหม่นั้นมีผลต่อความหมายของคำใหม่ที่สร้างขึ้นมามาแสดงความหมายต่างกัน ดังนั้น กระบวนการที่ทำให้ “心 /ein⁵⁵/ (ใจ)” กลายเป็นอุปลักษณ์ของคำว่า “心花 /ein⁵⁵ xuA⁵⁵/ (ใจ-ดอกไม้)” กับ “花心 /xuA⁵⁵ ein⁵⁵/ (ดอกไม้-ใจ)” จึงแตกต่างกันออกไปด้วย

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีการหลอมรวมโนทัศน์ของโฟคอนเนียร์และเทอร์เนอร์ (Fauconnier & Turner, 2002) ที่มีความเห็นว่า นอกเหนือจากโครงสร้างแบบอุปลักษณ์ พื้นที่ความคิดก็ยังเป็นโครงสร้างทางความหมายอย่างหนึ่งที่ถูกร่างขึ้นระหว่างกระบวนการสร้างโนทัศน์ (Evans & Green, 2006) โดยปกติแล้วมักจะมีพื้นที่ความคิดจำนวนมากเกิดขึ้นในสมองมนุษย์ ยามเมื่อผู้คนใช้ภาษาพูดคุยสื่อสารสนทนา ระหว่างกัน (Fauconnier & Turner, 1996; 2002) ดังนั้น การพิจารณาพื้นที่ความคิดในกระบวนการสร้างโนทัศน์จึงสามารถช่วยให้ตีความและเห็นถึงกระบวนการทางปริชาณที่ซับซ้อนซึ่งแอบแฝงอยู่เบื้องหลังรูปแบบภาษา (linguistic forms) (Saeed, 2003: 364) กล่าวคือ มนุษย์นอกจากจะมีความสามารถในการจับคู่

ขอบเขตมโนทัศน์แล้ว ระบบความคิดหรือระบบมโนทัศน์ของมนุษย์ยังมีลักษณะแบบหลอมรวม (Fauconnier & Turner, 2002) โดยมีพื้นที่ความคิดหลายพื้นที่ดำเนินการหลอมรวมเข้าด้วยกัน เพื่อเกิดโครงสร้างความหมายใหม่หรือมโนทัศน์ใหม่ขึ้นมา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การหลอมรวมมโนทัศน์ก็เป็นกลไกทางปริชานชั้นพื้นฐานอีกอย่างหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความหมาย และการสร้างมโนทัศน์

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อได้นำทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Integration Theory) ของไฟคอนเนียร์และเทอร์เนอร์ (Fauconnier & Turner, 2002) มาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์อุปลักษณ์ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันนั้น จึงไม่เพียงแต่สามารถวิเคราะห์ความหมายเปรียบเทียบที่เป็นอุปลักษณ์ของคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีน แต่ในขณะเดียวกัน ก็ยังช่วยแสดงให้เห็นกลไกทางปริชานอันสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนกลายเป็นอุปลักษณ์อีกด้วย โดยอาศัยโครงสร้างเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ ซึ่งคุณลักษณะอันโดดเด่นของเครือข่ายการหลอมรวมมโนทัศน์ก็คือ การสร้างพื้นที่ความคิดเชิงประสมอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีโครงสร้างความหมายใหม่ (emergent structure) ขณะเดียวกันเมื่อสร้างพื้นที่ความคิดใหม่ ก็ยังคงรักษาความเชื่อมโยงทางความหมายกับเครือข่ายทั้งหมดเอาไว้ ความหมายของคำในเครือข่ายหลอมรวมมโนทัศน์ สามารถทำการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบพลวัตได้ด้วยหลากหลายวิธีการ และด้วยทิศทางที่แตกต่างกัน โดยการสร้างความหมายเชิงอุปลักษณ์ของ 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) เริ่มต้นขึ้นจากสองพื้นที่ความคิดรับเข้าที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงผลิตสร้างพื้นที่ความคิดหลอมรวมที่สังเคราะห์ขึ้น และพื้นที่ความคิดสามัญที่พอจะสามารถสรุปเนื้อหาความเป็นนามธรรมของพื้นที่ความคิดรับเข้าทั้งสองได้ พื้นที่ความคิดหลอมรวมที่สังเคราะห์ขึ้นนั้นได้รับเอาข้อมูลและโครงสร้างนามธรรมในพื้นที่ความคิดสามัญเอาไว้ ตลอดจนความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันอันกลั่นกรองมาจากสองพื้นที่ความคิดรับเข้าอีกด้วย เพื่อนำไปสู่ปฏิบัติการทางปริชานในความคิดของผู้ใช้ภาษา หลังจากนั้น พื้นที่ความคิดหลอมรวมที่รังสรรค์ขึ้นใหม่นั้นได้อาศัยกรอบองค์ความรู้เบื้องหลัง ทำให้เกิดเป็นโครงสร้างความหมายใหม่ (ความหมายเชิงอุปลักษณ์ใหม่) ในพื้นที่ความคิดหลอมรวม ซึ่งมีได้มีปรากฏอยู่ในสามพื้นที่ความคิดอื่น ๆ ด้วย จะเห็นได้ว่า การพิจารณากระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ของคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) และคำที่ปรากฏร่วม สามารถช่วยให้เห็นถึงกระบวนการกลายเป็นอุปลักษณ์ของคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) ในภาษาจีนได้ละเอียดและชัดเจนขึ้น

สำหรับความหมายทางมโนทัศน์ของคำผกผันที่ประกอบด้วยคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) และมีความหมายต่างกันประเภทนี้ ไม่ใช่การประกอบรวมโครงสร้างทางความหมายอันเรียบง่ายระหว่างหน่วยคำเท่านั้น แต่เป็นการบีบอัดข้อมูลที่จัดอยู่ในพื้นที่ความคิดรับเข้านั้นเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวมทางสติปัญญาของมนุษย์ และได้มาโดยผ่านการหลอมรวมเชิงตระหนักรู้ จะเห็นได้ว่า การบีบอัดทางมโนทัศน์ (conceptual compression) แสดงบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ กล่าวคือเมื่อบีบอัดความสัมพันธ์ที่สำคัญทุกชนิดซึ่งเชื่อมต่อกันจากพื้นที่ความคิดรับเข้าเข้าสู่พื้นที่ความคิดหลอมรวม ครั้นแล้วจึงบังเกิดเป็นโครงสร้างความหมายรังสรรค์ใหม่ที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า บ่อเกิดซึ่งยังผลให้เกิดความหมายรังสรรค์ใหม่ที่แตกต่างกันนี้ โดยส่วนใหญ่แล้วเนื่องมาจากผู้คนมักจะสร้างก่อพื้นที่ความคิดสามัญและพื้นที่ความคิดหลอมรวมที่แตกต่างกันใน

ขั้นตอนการหลอมรวมมโนทัศน์ทางภาษา และได้อ้างอิงภูมิหลังความรู้ทางสารานุกรม (encyclopaedic) ที่ต่างกัน พร้อมทั้งเวลาหลอมรวมมโนทัศน์ได้คัดเลือกรูปแบบการเชื่อมต่อข้ามพื้นที่ความคิดอย่างไม่เหมือนกัน อันหลากหลาย จึงได้ก่อให้เกิดโครงสร้างความหมายที่รังสรรค์ใหม่ในพื้นที่ความคิดหลอมรวมนั้นมีลักษณะ ความหลากหลายและความหลากหลายชนิด กล่าวได้อีกนัยว่า การบีบอัดการถ่ายโยงความสัมพันธ์ข้ามพื้นที่ระหว่าง สองพื้นที่ความคิดรับเข้านั้น สามารถส่งเสริมการทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของโครงสร้างความหมายได้ ยิ่งกว่านั้น การสลับตำแหน่งของพื้นที่ความคิดรับเข้าเป็นไปได้ว่าจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ความคิด รับเข้านั้นต่างกัน ดังนั้น ความสัมพันธ์ที่ถูกบีบอัดต่างกัน โครงสร้างความหมายซึ่งรังสรรค์ใหม่ที่บังเกิดก็จะมี ความแตกต่างกันควบคู่ไปด้วย

นอกเหนือจากประเด็นที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าประเด็นที่น่าสนใจอีก 2 ประการ โดยประการแรกคือ คำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันจำนวนมากที่มีคำว่า 心 /cin⁵⁵/ (ใจ) เป็นส่วนประกอบนั้น แม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของหน่วยคำ อีกทั้งความสัมพันธ์ทางโครงสร้างระหว่างหน่วยคำก็มีการ เปลี่ยนแปลงด้วย แต่ความหมายของคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันเหล่านี้ก็ยังคงรักษาความเหมือนหรือความ ใกล้เคียงทางความหมายไว้ได้ อย่างเช่น คำว่า 心痛 /cin⁵⁵ tʰuŋ⁵¹/ (ใจ-เจ็บ; ปวดร้าวใจ) กับ 痛心 /tʰuŋ⁵¹ cin⁵⁵/ (เจ็บ-ใจ; ปวดร้าวใจ) คำว่า 心粗 /cin⁵⁵ tsʰu⁵⁵/ (ใจ-หยาบ; ประมาทเลินเล่อ) กับ 粗心 /tsʰu⁵⁵ cin⁵⁵/ (หยาบ-ใจ; ประมาทเลินเล่อ) หรือกล่าวได้ว่า สำหรับคำผกผันประเภทนี้ การสลับตำแหน่งพื้นที่ความคิดรับเข้าไม่ได้ทำให้ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ความคิดหลอมรวมเปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง คำผกผันสองประเภทดังกล่าวเพื่อให้ทราบหลักฐานทางบริขานของกระบวนการกลายเป็นคำศัพท์ (Lexicalization) ของคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันนั้นได้อย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการมอบหลักฐานทางตระหนักรู้สำหรับการทำความเข้าใจต่อคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในแง่มุมเชิงภาษาศาสตร์บริขาน

ประเด็นที่น่าสนใจประการที่สองคือ ในภาษาไทยก็มีปรากฏการณ์ทางภาษาเกี่ยวกับคำผกผันที่มีคำเดียวกัน เช่นเดียวกับภาษาจีน ซึ่งเมื่อสลับตำแหน่งของคำที่ปรากฏรวมจะมีผลต่อความหมายของคำศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่ และทำให้ความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า “ใจ” แตกต่างกันไปอีกด้วย อย่างคำว่า “ใจเสีย” กับ “เสียใจ” ในภาษาไทย คำว่า “เสีย” หมายถึง คุณภาพเลวหรือเลวลงจนใช้การไม่ได้ (Nawawan, 2016 : 561) เป็นคำที่ เดิมใช้แสดงสภาพของวัตถุ เมื่อ “ใจ” ปรากฏอยู่ตำแหน่งหน้าของคำว่า “เสีย” เป็น “ใจเสีย” หมายถึง หมดกำลัง ใจ ความรู้สึกหวนกลับหรือวิตกกังวล รวกับหัวใจกำลังจะแตกสลายและอาจสูญเสียสิ่งที่สำคัญอย่างมาดั่งดวงใจ ไป จนทำให้รู้สึกกังวล แต่ยามเมื่อคำว่า “ใจ” ปรากฏอยู่ตำแหน่งหลังของคำว่า “เสีย” เป็น “เสียใจ” กลับ หมายความว่าความรู้สึกเศร้าโศกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นไปตามต้องการ หรือผิดประสงค์ ความรู้สึก นั้นส่งผลให้ระทมทุกข์เป็นอย่างมากราวกับว่าหัวใจกำลังเสียหรือเนาเปื่อยจากดวงใจไป จะเห็นได้ว่า ความหมาย เชิงอุปลักษณ์ของคำว่า “ใจ” ในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับเรื่องตำแหน่งของหน่วยคำเช่นกัน จึงเป็นประเด็นที่ น่าสนใจอย่างยิ่ง และเห็นควรต้องมิจานวิจัยศึกษาในแง่มุมการหลอมรวมมโนทัศน์ในอนาคตต่อไป

อย่างไรก็ดี ทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์เป็นทฤษฎีสำคัญทางด้านภาษาศาสตร์บริขาน แสดงให้เห็น

วิธีพื้นฐานในการเกิดขึ้นของมโนทัศน์ทางภาษาของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้การอธิบายที่ค่อนข้างสมเหตุสมผลระหว่างกระบวนการสร้างความหมายและการสร้างกลไกทางมโนทัศน์ภาษา ดังนั้น ทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์จึงถือเป็นแบบจำลองทางโครงสร้างชนิดหนึ่งที่สามารถสะท้อนรูปแบบความคิดซึ่งมีความเป็นสากลของมนุษย์ได้ แต่เนื่องจากทฤษฎีนี้ยังคงค่อนข้างเป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่ก้าวหน้าที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง จึงยังคงต้องมีการศึกษาวิจัยปรากฏการณ์ทางภาษาในแง่ของการหลอมรวมมโนทัศน์เพิ่มเติมมากขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาและวิธีการศึกษาในการวิจัยของบทความนี้จะสามารถให้ความช่วยเหลือแก่การพิจารณาและวินิจฉัยคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันกับปรากฏการณ์พหุนัยในมุมมองภาษาศาสตร์ปริชานได้ อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการใช้ทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์ในการวิเคราะห์ต่อคำผกผันที่มีหน่วยคำเดียวกันในระดับพื้นฐานโดยสังเขป ซึ่งมีข้อจำกัดและไม่ครบถ้วนอยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งยังคงอยการปรับปรุงให้สมบูรณ์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 คำผกผันที่ประกอบด้วยหน่วยคำเดียวกันและมีความหมายต่างกัน

1	心爱	/ein ⁵⁵ ai ⁵¹ /	ใจ+รัก	ที่รัก; ขวัญใจ; รักอย่างสุดจิตสุดใจ
	爱心	/ai ⁵¹ ein ⁵⁵ /	รัก+ใจ	มีจิตรักใคร่เอ็นดู; มีความรักใคร่เอ็นดู
2	心版	/ein ⁵⁵ pan ²¹⁴ /	ใจ+บล็อกพิมพ์	จิตใจ; ความทรงจำ
	版心	/pan ²¹⁴ ein ⁵⁵ /	บล็อกพิมพ์+ใจ	เนื้อที่ในการเรียงพิมพ์และแทรกภาพของแต่ละหน้าของหนังสือ
3	心冰	/ein ⁵⁵ piŋ ⁵⁵ /	ใจ+น้ำแข็ง	จิตใจที่ถูกพันธนาการไว้ด้วยความหลงใหล
	冰心	/piŋ ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	น้ำแข็ง+ใจ	จิตใจที่บริสุทธิ์; จิตใจที่สะอาดใส ไม่แสวงหาชื่อเสียงและลาภยศ
4	心成	/ein ⁵⁵ tɕʰəŋ ³⁵ /	ใจ+เสร็จ	ในจิตใจเต็มไปด้วยคุณธรรม
	成心	/tɕʰəŋ ³⁵ ein ⁵⁵ /	เสร็จ+ใจ	เจตนา
5	心存	/ein ⁵⁵ tsʰuən ³⁵ /	ใจ+การดำรงอยู่	การมีอยู่ภายในใจ
	存心	/tsʰuən ³⁵ ein ⁵⁵ /	การดำรงอยู่+ใจ	มีเจตนาบางประการ
6	心灯	/ein ⁵⁵ təŋ ⁵⁵ /	ใจ+ตะเกียง	(ภาษาศาสนาพุทธ) จิตใจสว่างสดใสจุดแสงตะเกียง
	灯心	/təŋ ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	ตะเกียง+ใจ	ไส้ตะเกียง

7	心地	/ein ⁵⁵ ti ⁵¹ /	ใจ+โลก	จิตใจ (ที่มีจุดประสงค์); น้ำใจ (ที่มีจุดประสงค์)
	地心	/ti ⁵¹ ein ⁵⁵ /	โลก+ใจ	ศูนย์กลางของโลก
8	心腹	/ein ⁵⁵ fu ⁵¹ /	ใจ+ท้อง	คนสนิท
	腹心	/fu ⁵¹ ein ⁵⁵ /	ท้อง+ใจ	ส่วนใจกลางหรือจุดเป็นจุดตาย
9	心关	/ein ⁵⁵ kuan ⁵⁵ /	ใจ+ปิด	จิตใจ
	关心	/kuan ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	ปิด+ใจ	ให้ความสนใจ; เป็นห่วง; เป็นกังวล
10	心海	/ein ⁵⁵ xai ²¹⁴ /	ใจ+ทะเล	ความคิดปั่นป่วนดุจคลื่นทะเล
	海心	/xai ²¹⁴ ein ⁵⁵ /	ทะเล+ใจ	ศูนย์กลางของทะเล
11	心红	/ein ⁵⁵ xŋ ³⁵ /	ใจ+แดง	เบิกบานใจ
	红心	/xŋ ³⁵ ein ⁵⁵ /	แดง+ใจ	หัวใจแดง; ความคิดหรือจิตใจที่ซื่อสัตย์ต่อกิจปฏัตติของชนชั้นกรรมาชีพ (ของคอมมิวนิสต์จีน)
12	心会	/ein ⁵⁵ xuei ⁵¹ /	ใจ+ทราบ	ทราบซึ้งในใจ
	会心	/xuei ⁵¹ ein ⁵⁵ /	ทราบ+ใจ	รู้ใจ
13	心机	/ein ⁵⁵ tei ⁵⁵ /	ใจ+เครื่องจักร	ความคิด; แผนการ; ทุลลบาย
	机心	/tei ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	เครื่องจักร+ใจ	ความคิดที่แพรวพราวไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม
14	心交	/ein ⁵⁵ teiau ⁵⁵ /	ใจ+มอบ	เพื่อนที่รู้ใจ
	交心	/teiau ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	มอบ+ใจ	ระบายความในใจออกมาอย่างหมดเปลือก; เปิดอก (พูด); เปิดใจพูด
15	心戒	/ein ⁵⁵ teie ⁵¹ /	ใจ+ระแวงระวัง	(ภาษาศาสนาพุทธ) พลังในการยับยั้งตนเองมิให้กระทำความชั่วที่บังเกิดขึ้นในใจของผู้ถือศีลหลังได้รับศีล
	戒心	/teie ⁵¹ ein ⁵⁵ /	ระแวงระวัง+ใจ	จิตใจที่ระแวงระวัง; จิตใจที่ระมัดระวัง; จิตใจที่ป้องกันภัย
16	心开	/ein ⁵⁵ k ^h ai ⁵⁵ /	ใจ+เปิด	ทราบซึ้ง หรือเข้าใจดีในจิตใจ (จากที่ไม่รู้อะไรเลย)
	开心	/k ^h ai ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	เปิด+ใจ	สนุกสนานเพลิดเพลิน; สบายอกสบายใจ

17	心空	/ein ⁵⁵ k ^h uŋ ⁵⁵ /	ใจ+กลวง	จิตใจว่างเปล่า
	空心	/k ^h uŋ ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	กลวง+ใจ	กลวง; กลวงกลาง
18	心苦	/ein ⁵⁵ k ^h u ²¹⁴ /	ใจ+ขม	ความเจ็บปวด ความทุกข์ยาก และความทุกข์ทรมานในจิตใจ
	苦心	/k ^h u ²¹⁴ ein ⁵⁵ /	ขม+ใจ	ความตั้งใจดี
19	心灵	/ein ⁵⁵ liŋ ³⁵ /	ใจ+วิญญาณ	หัวใจ; จิตใจ
	灵心	/liŋ ³⁵ ein ⁵⁵ /	วิญญาณ+ใจ	จิตใจของเหล่าทวยเทพ; จิตใจแห่งธรรมชาติ
20	心明	/ein ⁵⁵ miŋ ³⁵ /	ใจ+สว่าง	จิตใจสว่างไสว
	明心	/miŋ ³⁵ ein ⁵⁵ /	สว่าง+ใจ	ค้นพบจิตใจอันแท้จริงของตัวเอง
21	心倾	/ein ⁵⁵ tɕ ^h iŋ ⁵⁵ /	ใจ+เอียง	มีเจตนาไม่ดีมีร้าย
	倾心	/tɕ ^h iŋ ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	เอียง+ใจ	เลื่อมใสศรัทธา; เปิดใจ; น้ำใสใจจริง; อย่างจริงใจ
22	心热	/ein ⁵⁵ ɿŋ ⁵¹ /	ใจ+ร้อน	ในใจรู้สึกอับอาย
	热心	/ɿŋ ⁵¹ ein ⁵⁵ /	ร้อน+ใจ	มีความกระตือรือร้น; มีความร่าเริง
23	心散	/ein ⁵⁵ san ⁵¹ /	ใจ+กระจาย	จิตใจล่องลอยแว้งคว้าง; ใจไม่จดจ่อ; สติไม่อยู่กับตัว
	散心	/san ⁵¹ ein ⁵⁵ /	กระจาย+ใจ	ผ่อนคลายอารมณ์
24	心丧	/ein ⁵⁵ saŋ ⁵¹ /	ใจ+สูญเสีย	ไวเศร้าอาลัยในใจ
	丧心	/saŋ ⁵¹ ein ⁵⁵ /	สูญเสีย+ใจ	เสียสติ
25	心实	/ein ⁵⁵ ʂ ³⁵ /	ใจ+ไส้ตัน	ซื่อสัตย์สุจริต; สุจริตใจ; ไส้ตัน; ไม่กลวง
	实心	/ʂ ³⁵ ein ⁵⁵ /	ไส้ตัน+ใจ	ไส้ตัน; ไม่กลวง
26	心上	/ein ⁵⁵ ʂaŋ ⁵¹ /	ใจ+ขึ้น	อยู่บนใจ
	上心	/ʂaŋ ⁵¹ ein ⁵⁵ /	ขึ้น+ใจ	เอาใจใส่

27	心素	/ein ⁵⁵ su ⁵¹ /	ใจ+สีเดิม	ความมุ่งมาดปรารถนา
	素心	/su ⁵¹ ein ⁵⁵ /	สีเดิม+ใจ	ความปรารถนาแต่เดิม; ปณิธานแต่เดิม
28	心花	/ein ⁵⁵ xu ⁵⁵ /	ใจ+ดอกไม้	จิตใจเบิกบาน
	花心	/xu ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	ดอกไม้+ใจ	นิสัยเจ้าชู้
29	心甜	/ein ⁵⁵ thiæn ³⁵ /	ใจ+หวาน	รู้สึกมีความสุข ปิติยินดี
	甜心	/thiæn ³⁵ ein ⁵⁵ /	หวาน+ใจ	คู่รัก; ผู้เป็นที่รัก
30	心窝	/ein ⁵⁵ o ⁵⁵ /	ใจ+รัง	กันบึ้งหัวใจ
	窝心	/o ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	รัง+ใจ	จิตใจที่อดอันตันใจ; จิตใจที่คับอกคับใจ; จิตใจที่คับแค้นใจ (เพราะไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือถูกสบประมาท)
31	心息	/ein ⁵⁵ ei ⁵⁵ /	ใจ+หยุด	จิตใจไร้กังวล
	息心	/ei ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	หยุด+ใจ	กำจัดทัศนคติโดยทั่วไป ไม่ได้มีความหวังความปรารถนาอีกต่อไป
32	心小	/ein ⁵⁵ eiau ²¹⁴ /	ใจ+เล็ก	นิสัยชอบคิดเล็กคติน้อย คิดจุจก
	小心	/eiau ²¹⁴ ein ⁵⁵ /	เล็ก+ใจ	ระมัดระวัง; ระแวงระวัง; เอาใจใส่
33	心虚	/ein ⁵⁵ eu ⁵⁵ /	ใจ+ว่าง	หวาดผวา (กลัวคนอื่นจะรู้ความผิดของตน)
	虚心	/eu ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	ว่าง+ใจ	ถ่อมตัว; ถ่อมตน
34	心用	/ein ⁵⁵ iuŋ ⁵¹ /	ใจ+ใช้	พฤติกรรมทางความคิด; สมความปรารถนา; เชื้อถื้อ
	用心	/iuŋ ⁵¹ ein ⁵⁵ /	ใช้+ใจ	มีเจตนา; มีความประสงค์ (อย่างใดอย่างหนึ่ง)
35	心宽	/ein ⁵⁵ k ^h uæn ⁵⁵ /	ใจ+กว้าง	ใจกว้าง; คิดตก หรือปลงตกในเรื่องที่ไม่สมหวัง
	宽心	/k ^h uæn ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	กว้าง+ใจ	รู้สึกสบายใจ; รู้สึกโล่งใจ
36	心中	/ein ⁵⁵ tɕuŋ ⁵⁵ /	ใจ+กลาง	ภายในหัวใจ; ภายในจิตใจ
	中心	/tɕuŋ ⁵⁵ ein ⁵⁵ /	กลาง+ใจ	ใจกลาง; ศูนย์กลาง; หัวใจ (ที่เป็นศูนย์กลาง)

37	心重	/ɛin ⁵⁵ tɕuŋ ⁵¹ /	ใจ+หนัก	คิดมาก
	重心	/tɕuŋ ⁵¹ ɛin ⁵⁵ /	หนัก+ใจ	ศูนย์กลางของแรงถ่วง; ศูนย์กลางของความถ่วง; จุดศูนย์กลาง (ของเรื่องราวต่าง ๆ); แก่นแท้
38	心醉	/ɛin ⁵⁵ tsuei ⁵¹ /	ใจ+เมา	(มีเสน่ห์) หลงใหล; (มีเสน่ห์เป็นที่) เคลิบเคลิ้ม; (มีเสน่ห์เป็นที่น่า) พิศมัย
	醉心	/tsuei ⁵¹ ɛin ⁵⁵ /	เมา+ใจ	ลุ่มหลง; หมกมุ่น; มัวเมา

รายการเอกสารอ้างอิง

- CASS Institute of Linguistics Dictionary. (2016). *Xiàn Dài Hàn Yǔ Cí Diǎn 现代汉语词典* [The Contemporary of Chinese Dictionary]. (7th ed.). Beijing: The Commercial Press. (In Chinese)
- Dou, Xiaolei. (2012). *Xiàn Dài Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Tóng Yì Cí Yán Jiū 现代汉语同素逆序同义词研究* [The Study of Same-morpheme and Contrary-order Synonym in Contemporary Chinese]. Master thesis, Shandong University. (In Chinese)
- Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive Linguistics: An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (1996). *Blending as a central process of Grammar. Conceptual structure, discourse, and language*. Standford: CSLI Publications.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (1998). Conceptual integration networks. *Cognitive science*, 22(2), 133-187.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (2002). *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
- He, Xinlian. (2016). *Hàn Tàì Yǔ Nì Xù Cí Duì Bǐ Fēn Xī 汉泰语逆序词对比分析* [Comparing the Word Opposite Order between Chinese and Thai]. Master thesis, Guangxi Institute for Nationalities. (In Chinese)
- He, Zhihua. (1988). *Guō Zhù Shuāng Yīn Cí Zhōng De Tóng Sù Fǎn Xù Xiàn Xiàng 郭注双音词中的同素反序现象* [The Phenomenon of homologous Reverse Order in Guo Zhu's Two-syllable Words]. *Journal of Nanchang University (Humanities and Social Sciences)*, (2), 104-106. (In Chinese)
- Hu, Wei. (2015). *Tóng Sù Nì Xù Cí Jí Qí Duì Wài Hàn Yǔ Jiào Xué Yán Jiū 同素逆序词及其对外汉语教学研究* [Research on Reverse-Morpheme Word Pairs and Teaching Chinese as a Foreign Language]. Master thesis, East China Normal University. (In Chinese)
- Huang, Shuyun. (2016). *Duì Wài Hàn Yǔ Jiào Xué Zhōng Duì Tóng Sù Nì Xù Cí Chǔ Lǐ De Duō Miàn Kǎo Chá Yǔ Fēn Xī 对外汉语教学中对同素逆序词处理的多面考察与分析* [A Multi-faceted Investigation and Analysis on the processing of Inverse Morphemes Words in Teaching Chinese as a Foreign Language]. Master thesis, Guangzhou University. (In Chinese)

- Jia, Yuping. (2010). *Xiàn Dài Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Cí Gòu Cí Zào Cí Yán Jiū* 现代汉语同素逆序词构词造词研究 [Research on Word-formation and Word-making of Modern Chinese Inverse Morphemes Words]. Master thesis, Shandong Normal University. (In Chinese)
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Li, Qin. (2016). *Guān Yú Zhōng Rì Hàn Zì Cí De Duì Bǐ Yán Jiū* 关于中日汉字词的对比研究 [A Contrastive Study on Chinese-Japanese Characters]. Master thesis, Harbin University of Technology. (In Chinese)
- Liu, Xiaoqin. (2013). *Xiàn Dài Hàn Yǔ Lián Hé Shì Tóng Sù Nì Xù Cí Lì Shǐ Kǎo Chá* 现代汉语联合式同素逆序词历史考察 [Historical Research of Modern Chinese Combined Inverse Morphemes Words]. Master thesis, Shandong Normal University. (In Chinese)
- Lou, Xue'er. (2013). *Hàn Rì Tóng Sù Nì Xù Cí De Duì Bǐ Yán Jiū Jí Xiāng Guān Cí De Jiào Xué Jiàn Yì* 汉日同素逆序词的对比研究及相关词的教学建议 [Contrastive Study of Chinese and Japanese Inverse Morphemes Words and Teaching Suggestions on Related Words]. Master thesis, Shanghai International Studies University. (In Chinese)
- Nawawan, Panthumetha. (2016). *Treasury of Words*. 8th ed. Bangkok: Amarin. (In Thai)
- Qian, Li. (1992). *Gǔ Dài Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Cí Lì Shí Yǎn Gé Qiǎn Tàn* 古代汉语同素逆序词历时沿革浅探 [A Diachronic exploration of the Inverse Morphemes Words in Ancient Chinese]. *Journal of Hangzhou Normal College (Humanities and Social Sciences)*, (5), 59-62. (In Chinese)
- Qu, Yanan. (2017). *Wú Xī Bái Huà Bào Bái Huà Cí Huì Yán Jiū* 《无锡白话报》白话词汇研究 [The Study on Vernacular Vocabulary of Wuxi Vernacular Newspaper]. Master thesis, Minnan Normal University. (In Chinese)
- Saeed, J. (2003). *Semantics*, 2nd ed. Oxford: Blackwell Publishing.
- Song, Lili. (2009). *Zhōng Rì Tóng Sù Nì Xù Cí Yán Jiū* 中日同素逆序词研究 [Sino-Japanese Studies with the Morpheme-reverse Word]. Master thesis, Liaoning Normal University. (In Chinese)
- Yang, Shuqiang. (2017). *Qiān Gǔ Míng Rén Jìng Fēng Liú* 千古名人竞风流 [Thousands of ancient celebrity competition]. Hebei: Hebei Fine Arts Publishing House. (In Chinese)

- Yu, Chao. (2017). *HSK Cí Huì Dà Gāng Tóng Sù Nì Xù Cí Kǎo Chá Jí Jiào Xué Jiàn Yì HSK 词汇大纲同素逆序词考查及教学建议* [Investigation and Teaching Suggestions of Reverse-ordered Words Formed with the Same Morphemes in the HSK Word-list]. Master thesis, Central China Normal University. (In Chinese)
- Yu, Xiaowei. (2016). *Jī Yú Duì Wài Hàn Yǔ Jiào Xué De Xiàn Dài Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Cí Kǎo Chá 基于对外汉语教学的现代汉语同素逆序词考察* [Research on Modern Chinese Inverse Morphemes Words Based on Teaching Chinese as a Foreign Language]. Master thesis, Guangxi Normal University. (In Chinese)
- Zhang, Junya. (2017). *Duì Wài Hàn Yǔ Jiào Cǎi Zhōng Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Cí Shì Yì Yán Jiū 对外汉语教材中汉语同素逆序词释义研究* [A Study on the Interpretation of Chinese Same Word in the Teaching Chinese as a Foreign Language]. Master thesis, Harbin Normal University. (In Chinese)
- Zhang, Wei. (2002). *Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Cí Lèi Xíng Hé Chéng Yīn Tàn Xī 汉语同素逆序词类型和成因探析* [The Investigation and Analysis for the Tpye and Cause of Formation of Chinese Inverse Morphemes Word Pairs]. Master thesis, Shaanxi Normal University. (In Chinese)
- Zhang, Wei. (2005). *Zhōng Gǔ Hàn Yǔ Tóng Sù Nì Xù Cí Yǎn Biàn Yán Jiū 中古汉语同素逆序词演变研究* [A Study on the Evolution of Inverse Morphemes Words in ancient Chinese]. Doctoral dissertation, Fudan University. (In Chinese)
- Zhang, Yongzhe. (2016). *Guān Zhōng Fāng Yán Cí Huì Yán Jiū 关中方言词汇研究* [A Study on Vocabulary Correspondences in Guandong]. Doctoral dissertation, Shaanxi Normal University. (In Chinese)
- Zou, Wen. (2003). *Rì Yǔ Hàn Zì Cí Yǔ Hàn Yǔ Xiāng Guān Cí Huì De Duì Bǐ Fēn Xī 日语汉字词与汉语相关词汇的对比分析* [A Comparative and Contrastive Analysis of the Japanese Chinese Characters and their Corresponding Chinese Words]. Doctoral dissertation, Central China Normal University. (In Chinese)